

UTILITATEA UNITĂȚILOR DE CURS DIN CATEGORIA SPECIALITATE ÎN DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ A ASISTENȚILOR MEDICALI

THE USEFULNESS OF COURSE UNITS IN THE SPECIALTY CATEGORY IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF MEDICAL ASSISTANTS

Silvia PANAS,

*Profesor CEMF „Raisa Pacalo”, drd. Științe ale Educației,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8550-574X>

CZU: 377.091:61

DOI: 10.46727/c.03-04-11-2023.p375-380

Abstract: *Studying course units with a professional aspect contributes to the development of capacities, knowledge and attitudes, by exploring the fields of other disciplines with different contents. The major goal of the course unit is the training of the responsible nurse, his preparation to act consciously, to assume responsibility for his own destiny and for the benefit of the community. The teaching/learning process of medical subjects in the training of nurse is structured in correlation with the respective process in professional technical education, being centered on common principles of the object of study, the correlation of knowledge and the complexity of the contents.*

Key-words: *course units, development of capacitie, professional technical education, teaching/learning, nurse, disciplines.*

În ultimii ani se schimbă atitudinea societății față de serviciile medicale, față de sistemul educației profesionale a specialiștilor medicali, sunt adoptate noi tehnologii în îngrijirea bolnavilor, algoritmi ai serviciilor medicale, se implementează metode științifice în organizarea asistenței medicale de o înaltă calitate. Necesitatea modernizării procesului de formare a asistentului medical cu studii medii de specialitate, ajustată la reformele actuale din domeniul ocrotirii sănătății, a fost influențată de apariția și implementarea noilor acte legislative. Asistentul medical trebuie să demonstreze competențe profesionale, ce cuprind capacități de îngrijiri individualizate, orientate spre persoană în plan preventiv, curativ, reabilitativ, paliativ în staționar sau comunitate, repartizate după responsabilitățile autonomă, delegată și interdependentă.

Predarea este o componentă operațională importantă a procesului de învățământ, utilizând conținuturi adecvate, aduse în fața celor educați prin intermediul unei palete largi de metode și procedee didactice. Metodele și procedeele sunt alese prin luarea în considerare a unei multitudini de factori, care țin de:

- natura finalităților urmărite și a obiectivelor operaționale care corespunde acestora;
- natura și volumul conținutului învățării;
- numărul și calitățile celor educați;
- materiale didactice și mijloace tehnice avute la îndemână;
- locul de desfășurare al predării;
- timpul de instrucție și amplasarea predării într-un orar mai larg;
- modul de evaluare proiectat [6, p.92].

Aceste metode și procedee stau la baza formării specialiștilor medicali cu studii medii de specialitate, capabili prin acțiunile sale specifice educaționale, preventive, terapeutice și de recuperare să contribuie la promovarea și menținerea sănătății individului, familiei și colectivităților. C. Crețu folosește termenul de curriculum „cu sensul de experiență de învățare, atât cea concepută de școală, cât și cea interiorizată/asimilată de elev, această experiență se

desfășoară nu doar în cadrul programului școlar zilnic, ci și în afara lui, prin activități educaționale de tip non-formal” [1].

Acest autor se referă și la o serie de termeni derivați din cel de curriculum, frecvent folosiți la ora actuală:

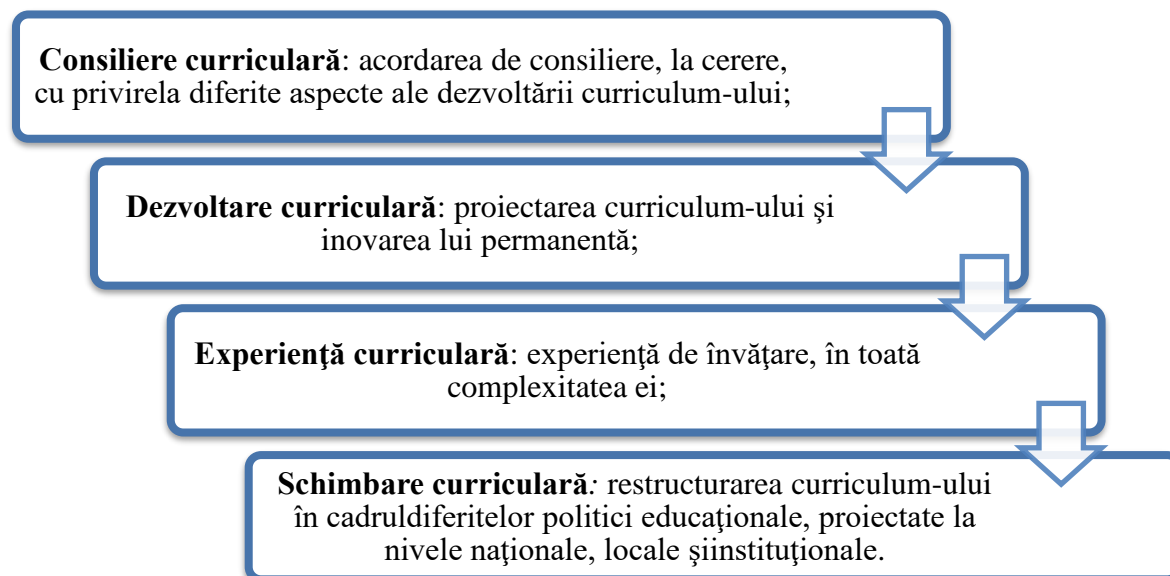

Figura 1. Termeni derivați din curriculum

Necesitatea de a asigura o instruire de înaltă calitate, modernizând procesul de formare a specialiștilor medicali din învățământul profesional tehnic, ajustată la reformele actuale din domeniul ocrotirii sănătății, a devenit unul dintre obiectivele-cheie. Sistemul de sănătate solicită specialiști competenți și responsabili care să participe activ, ferm și conștiincios în acordarea serviciilor de asistență medicală calificată, care se pot obține prin învățarea, formarea și dezvoltarea competențelor profesionale generale și competențelor profesionale specifice calificării date.

Disciplinele medicale au o importanță în sistemului de îngrijire ce cuprinde promovarea sănătății, prevenirea bolii, îngrijirea persoanelor bolnave fizic, mental, psihic, îngrijirea bolnavilor de toate vârstele în toate unitățile medicale, așezările comunitare și sub toate formele de asistență medicală. Până în prezent sau efectuat diverse schimbări atât în domeniul educației cât și în medicină, astfel a devenit o provocare pentru cadrele didactice din sistemul de învățământ *învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar*, accelerând necesitatea modernizării curriculum-ului la disciplina *Bazele științei nursing, Tehnici generale de îngrijiri medicale, Îngrijiri medicale individualizate I, II, III* axat pe formarea/dezvoltarea la elevi a unui sistem de competențe și abilități specifice calificării asistentului medical, specialitatea îngrijirea bolnavilor una din competențele specifice, fiind comunicarea și îngrijirea pacientului.

Formarea reprezintă acțiunea complexă de dezvoltare continuă a personalității elevilor pe toate nivelele sale (biologic, psihologic, sociocultural) cu accentul pus pe dezvoltarea atitudinilor și capacităților spirituale și a acelor priceperi și obișnuințe care să definească un stil propriu și eficient de muncă intelectuală, caracterizat prin receptivitate și deschidere față de tot ce este nou, cât și prin capacitatea de a selecta, prelucra și utiliza creator informațiile noi.

Procesul de învățământ poate fi definit ca un ansamblu de elemente (obiective, conținuturi, resurse umane, materiale, strategii de instruire, forme de organizare, tehnici de

evaluare, relații interpersonale și de grup, rezultate) care interacționează în cadrul unei activități complexe, desfășurate în mod organizat și sistematic, pentru realizarea unor finalități dinainte stabilite [5].

Conținutul procesului educațional constă din ansamblul structurat de valori din domeniile științei, culturii, practicii, sedimentate în societate la un moment dat și devenite puncte de reper în proiectarea și realizarea instruirii. Ca și obiectivele educaționale, conținutul învățământului, ca un cumul prelucrat de informații, deprinderi, trăiri afective, derivă din idealul educativ și din sarcinile specifice pe care le are de îndeplinit educația în vederea inserției individului în prezentul social, dar, mai ales, pentru pregătirea lui în perspectivă, subliniază Cucuș C. [2, p. 68].

Conținutul activității educaționale este dimensionat conjunctural, în funcție de gradul de dezvoltare cognitivă a societății, de specificitatea culturală a unei comunități, de marile curente de idei devenite dominante, de interesele și năzuințele oamenilor. În perspectiva devenirii istorice, conținutul este mobil, comportă o anumită relativitate, întrucât cel puțin secvențe ale acestuia variază pe axa temporală. Conținuturile se diferențiază și de la un spațiu cultural la altul.

Curriculum, în accepțiunea largă în care este vehiculat astăzi, presupune un sistem complex de *procese decizionale, manageriale sau de monitorizare care preced, însoțesc și urmează proiectarea, elaborarea, implementarea, evaluarea și revizuirea permanentă și dinamică a setului de experiențe de învățare oferite în școală. În sens restrâns, curriculum desemnează ansamblul documentelor de tip reglator sau de altă natură, în cadrul cărora se consemnează experiențele de învățare* [3, p.30].

Astfel în întreaga lume, termenul de curriculum a fost utilizat, în general cu același înțeles, conținuturile instructiv-educative și în special, la componenta lor preponderent informativă, respectiv la cunoștințele școlare.

Din perspectiva unei abordări multidimensionale, identitatea conceptului de curriculum poate fi definită din trei perspective (M. Bocoș, D. Jucan, 2008):

- Din punct de vedere funcțional, curriculumul indică finalitățile educaționale de atins și, prin intermediul acestora, orientează, organizează procesul de instruire;
- Din punct de vedere funcțional- structural, curriculumul este interpretat din perspectiva elementelor sale componente: finalități, conținuturi, strategii, evaluare, reglare;
- Din punct de vedere al produsului, curriculumul se obiectivează în planuri de învățământ, programe școlare, manuale în alte documente curriculare auxiliare.

Curriculumul oferă oportunități de dobândire a abilităților și formare a competențelor integratoare, privind dezvoltarea elevilor în plan personal, social și profesional. Studiarea disciplinelor medicale îi va ajuta pe elevi să se orienteze în alegerea, din mai multe alternative, a celor care duc spre câștigul autonomiei în acțiunea personală. Curriculum pune accent pe finalitățile educației, care formează competențe profesionale, atitudini și valori personale, este de părere R. Mogonea [4, p.68].

Curriculum-ul specializat pe categorii de cunoștințe și aptitudini (literatură, știință, muzică, arte plastice și dramatice, sporturi etc.) este focalizat pe îmbogățirea și aprofundarea competențelor, pe exersarea abilităților înalte, pe formarea comportamentelor specific determinării performanțelor în domenii particulare. Gruparea sau segregarea elevilor ca formă de organizare administrativă a procesului de învățământ diferențiat pentru elevii dotați se aplică

în acest caz pe grupe omogene pe nivelul aptitudinilor specifice și prin natura intereselor. Acestei categorii de curriculum i se acordă în practica școlară curentă cea mai mare pondere din eforturile de diferențiere și individualizare.

Curriculum-ul include o evaluare continuă și obiectivă a competențelor formate, asigurându-le absolvenților șanse sporite de angajare în câmpul muncii și oportunități de realizare profesională.

Unitățile de curs cuprind toate verigile de muncă a asistentului medical și vizează aspectele actuale ale eticii și deontologiei medicale, menționează tehnicile generale de îngrijire a omului sănătos și bolnav, studiarea separată a simptomelor în diverse afecțiuni conform sistemelor, concretizează funcțiile asistentului medical în echipa de acordare a ajutorului specializat, elaborarea planului de activitate și de îngrijire individuală în baza realizărilor științei și practicii, aplicarea tehnicilor de îngrijire, reieșind din standardele calificării.

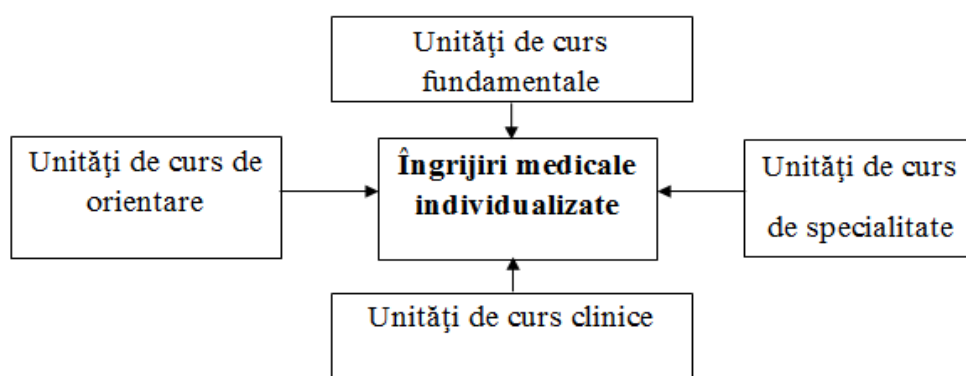

Figura 2. Relaționarea unităților de curs

Concepția didactică asigură o viziune coerentă și logică asupra predării – învățării - evaluării unității de curs *Îngrijiri medicale individualizate*. Importanța studierii unității de curs este determinată de promovarea consecventă a educației profesionale prin valorificarea patrimoniului intelectual național corelat cu cel european. Unitatea de curs vizează dimensiunea comunicativ - acțională a profesiei de asistent medical, în formarea competențelor ce se bazează, cu preponderență, pe tehnologiile informaționale actuale, pe aspectul comunicativ și metodelor moderne de promovare a sănătății, a investigațiilor, a tratamentului bolnavului.

Competențele profesionale specifice unității de curs:

- Evaluarea structurii integratoare a mecanismelor psihice;
- Comunicarea eficientă în cadrul echipei multidisciplinare;
- Promovarea celor mai eficiente strategii de comunicare medicală;
- Valorificarea oportunităților de dezvoltare personală și profesională.

Dezvoltarea competențelor de luare a deciziilor pentru un mod sănătos de viață, sunt competențe cruciale, datorită numărului extrem de mare a populației cu patologii cronice. Abilitățile specifice în cadrul lecțiilor practice trebuie formate și aplicate pentru antrenarea competențelor profesionale a viitorilor specialiști medicali în informarea medicală a populației conform vârstei, statutului social și stării de sănătate: pentru omul sănătos – menținerea sănătății, pentru omul bolnav – prevenirea complicațiilor și menținerea timp îndelungat a stării de bine.

Unitatea de curs *Îngrijiri medicale individualizate*, este pilonul studierii disciplinei de specialitate, ce are menirea de a forma la elevi capacități, deprinderi și abilități ghidate de gândire clinică. Ținând cont de caracterul profund aplicativ al profesiei medicale, cunoștințele valorează mai mult atunci când pot fi aplicate practic, creativ, independent și critic. Viitorul asistent medical aplică cunoștințele și abilitățile formate, prin diferite operații de gândire, care îi dau posibilitatea de a tria cu eficiență informația, materializând-o în comportamentul practic, prin îngrijirea persoanelor sănătoase și bolnave în vederea prevenirii și tratării îmbolnăvirilor.

Obiectivele unității de curs:

- Dezvoltarea capacităților și formarea competențelor și abilităților specifice la unitatea de curs;
- Planificarea și realizarea măsurilor preventive, educative, relaționale și curative;
- Elaborarea planului de activitate și de îngrijire individualizată în baza realizărilor științei și practicii;
- Aplicarea tehnicilor de îngrijire, reieșind din standardele calificării.

Aceste obiective sunt centrate pe valoarea formativă a unității de curs ce constă în însușirea tehnicii de îngrijire aplicate la patul bolnavului, aplicarea procedurilor de investigații și tratament.

Concepția unității de curs se axează pe un șir de principii de proiectare - realizare cum ar fi:

- principiul abordării funcționale și acționale;
- principiul continuității și consecvenței;
- principiul abordării interdisciplinare;
- principiul autonomiei elevului.

Profesorul vine cu responsabilitatea morală, evidențiată de faptul că actul pedagogic este unul de natură existențială, dar și etică. Aceasta pentru că în actul educațional se află mereu în relație două persoane, diferite ca vârstă, experiență, realizare. Raportul de învățare este inevitabil, precum și unul de dominare, de subordonare, de dirijare și ascultare. Acest unghi larg de includere a responsabilității morale este și mai mult dimensionat de atotcuprinzătoarea acțiune de comunicare [6, 16].

Conceptul modern de îngrijire oferă asistentului medical independența profesională bazată pe decizia proprie în realizarea actului medical, în parteneriat cu medicul și alți membri ai echipei multidisciplinare.

Dezvoltarea competențelor de luare a deciziilor pentru un mod sănătos de viață, sunt competențe cruciale, datorită numărului extrem de mare a populației cu patologii cronice. Abilitățile specifice în cadrul lecțiilor practice trebuie formate și aplicate pentru antrenarea competențelor profesionale a viitorilor specialiști medicali în informarea medicală a populației conform vârstei, statutului social și stării de sănătate: pentru omul sănătos – menținerea sănătății, pentru omul bolnav – prevenirea complicațiilor și menținerea timp îndelungat a stării de bine. Rolul unităților de curs sunt o bază importantă, eficientă și necesară în procesul de formare inițială și continuă a asistenților medicali, un îndrumar util pentru îngrijitori la domiciliu, asistenți sociali, medicilor de familie și specialiști din alte domenii.

CONCLUZII

Reformele în domeniul educației și medicini au devenit o provocare pentru cadrele didactice din sistemul de instruire, impulsionând necesitatea modernizării curriculum-ului la disciplina *Bazele științei nursing* axat pe formarea/dezvoltarea la elevi a unui sistem de competențe și abilități specifice asistentului medical. Abordat în aspectul didacticii funcțional-comunicative, prin avantajul pe care îl oferă în dezvoltarea la elevi a unui sistem de competențe necesare și utile, pedagogia competențelor facilitează demersul învățământului actual de a realiza transferul solicitat de la un curriculum axat pe obiective pedagogice la un curriculum centrat pe competențe ca achiziții valorice menite să formeze viitorul specialist medical prin proiectarea unui profil intelectual autentic, să-l motiveze argumentat pentru un comportament flexibil la noile realități.

BIBLIOGRAFIE

1. CREȚU, C. *Teoria curriculum-ului și conținuturile educației*. Iași: Editura Univ. „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2000. 293 p. ISBN 973-683-202-3.
2. CUCOȘ, C. *Pedagogie*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Iași: Editura Polirom, 2014. 536 p. ISBN 978-973-46-4041-6.
3. GUȚU, VI. *Curriculum educațional. Cercetare. Dezvoltare. Optimizare*. Chișinău: CEP USM, 2014. 230 p. ISBN 978-9975-71-526-3.
4. MOGONEA, F.R. *Pedagogie pentru viitorii profesori. Sinteze teoretice, sarcini, modele, instrumente applicative*. Craiova: Editura Universitaria, 2010. 222 p.
5. NEGREȚ-DOBRIDOR, I., PÂNIȘOARĂ, I. *Știința învățării. De la teorie la practică*, București: Editura Collegium Polirom, 2008. 256 p. ISBN 973-46-1076-1.
6. ȘOITU, L. *Pedagogia comunicării*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2002. 280 p. ISBN 973-611-199-7.